

Perepärimused

Raudsepp - Pikk sugujuurtest

(Käsikiri)

Käsikirja koostanud Vambola Raudsepp

This article presents the stories and historical facts associated with people from Raudsepp-Pikk family tree. This writing has a local historical significance and carries the purpose to preserve spoken stories and family memories through generations.

Igal sugupuul on oma ajalugu, pärimused, mille uurimismaterjal on ammendamatu, mistõttu isikute valimine, kuhu paigutada rõhuasetus, on alati küsitav, vaieldav. Antud juhul langesid valikud just nendele isikutele ja nendele sündmustele, mida saab alati täiendada või edasi arendada. On selge, et uuring, mida teeb koduloolane, pole selline, mida teeb elukutseline ajaloolane, kes lähtub väga rangetest nõuetest ja printsiipidest, sest koduloolane lubab endale hoopis suuremaid vabadusi ja sündmuste tõlgendamisvõimalusi. Samas aga nii ühed, kui ka teised lähtuvad ikkagi faktidest, konkreetsetest inimestest ja ajaloolistest allikmaterjalidest. Küll aga koduloolased kasutavad palju konkreetsete isikute ütlusi, mälestusi, mis võivad olla ka ebatäpsed, aga ka koduloolase isiklike mälestusi. Kõiges selles aga peitubki perepärimuste eripära. (Lõpuks, veel üks seik: Sangaste juurtega Raudsepad on valinud oma nn vapilinnuks raudkulli, kelle terasus, tarkus ja oludega kohanemine on lausa imetlusväärne).

Henno isa (Theofil, Hendrik, Carell vms?): **legendid Rootsi sõdalasest Saksa uusasukani**

Henno isa päritolu kohta levisid jutud Gustav Raudsepa (minu vanaisa) suu läbi, kes oli kuulnud mitmeid lugusid oma vanaisalt Tiit Raudsepalt (1808-1893). Gustav olla isegi sõnanud, et tal on kauged eellased saksa päritolu. Henno isa oli sündinud tõenäoliselt aastal ca 1680 ja temalt on teada vähemalt kaks last, so Kristin (s 1716) ja Henno (s 1720). Kuna aga enne Hummuli lahingut asus Sangastes Rootsi väe välijaager, kus kasutati ka kohalike poiste tööjõudu, siis selles võis osaleda ka Henno isa. Samal ajal ta võis olla nii eestlane, aga ka Saksast siia tulnud uusasukas. Kas aga Henno isa võis olla ka Sangastesse (Piisaste külla) peale Hummuli lahingut haavatuna maha jäänud Rootsi sõjamees, siis siin võib vastus olla jah ja ka ei, mis jätab legendide tõesuse lahtiseks. Loodan, et tulevikus tehtavad uuringud toovad selgust.

479000 Mõnuste mõisa geobuik

PERSONAALRAAMAT 1793-1794 ja 1821-1845 (EAA.1298.2.13)

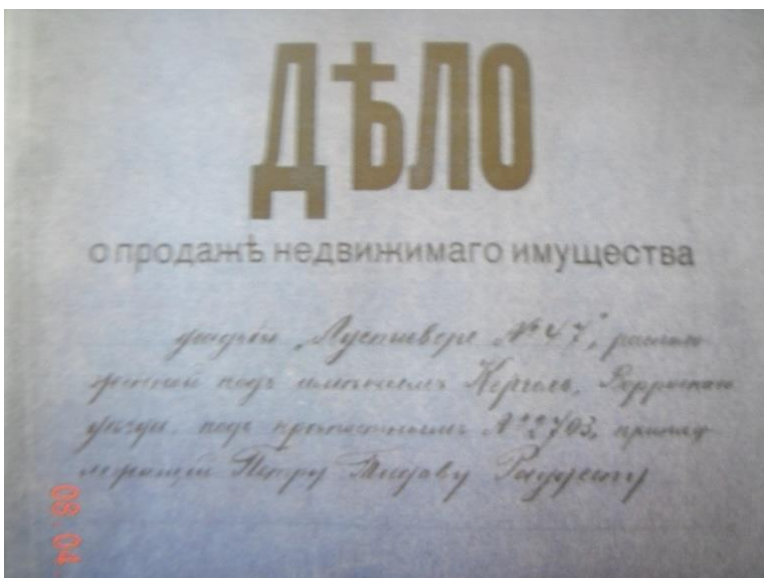
Profaste külla	1793	Müüa	Päev	Lisamine	
	Alts			Eelk	Jaan. 1793
Kõige Heno					
Adam Schmidt kodu	179	m			R
N. margat	1794			w	R
1.) Lys ad. 5. d. 24 Sept.	1803			w	R
2.) Lys ad. 5. d. 17 Nov.	1805			w	R
3.) Jaan ad. p. d. 16 Jaan.	1809	m			R
4.) Lys ad. 5. d. 2. 10 Juni	1816			w	R

Eva Sarv-Pikk: **Ravitseja ja visionäär maksis tehtu eest oma tervisega**

Nad, ravitsejad olid teadjad, rahvajuttude kohaselt nõiad, targad naised, kes elasid täielikus kooskõlas Looduse ja Kõiksusega. Eva (minu ema isapoolne vanaema) taolised teadjad tundsid kõike, mida võis võtta ümbritsevast inimeste ravimiseks või isegi tervendamiseks. Ta õpetas oma lastele ja lastelastele tundma ravivtaimi, kõikvõimalikke ürte, aga ka mitmeid ravivõtteid. Tundis hüпноosikunsti. Samas oli ta omaette nõ tulevikutunnetaja: oma kolmele pojatütrel rääkis ta täpselt, mis neid ees ootab ja mida toob neile teine ilmasõda. Kõik läks just nii. Enne surma soovis ta oma salaoskusi edasi anda mu emale, kuid paraku see ei õnnestunud. Seepärast pidi ta oma nn nõiakunsti eest maksma ränka hinda, so elu lõpuaastatel jäi ta pimedaks.

Peeter Raudsepp: **Talude päriseksostmise eestvedaja**

Kui oli võimalus rajada oma kodutalu, siis Peeter Raudsepp (minu vanaisa Gustavi isa) kasutas seda võimalust ja innustas teisigi oma talu looma, üles ehitama. Ikka läbi võimatuina näivate

raskuste, ülekohtu ja ebaõnnestumiste. Lõpuks Lustivere talu sündiski Võrumaa Kärgula mõisapiirkonda, mille eest aga tuli maksta ränka hinda, nii otseses kui ka kaudses mõttes. Kahtlemata oli mõisniku poolt määratud talu väljaostu hind liiga kõrge, kuid hoopis kõrgem oli see hind, mida Peeter Raudsepp maksis oma tervise ja kaotatud järeltulijate näol. Seitsmest sündinud lapsest kasvasid täiseani vaid kaks, ise ta aga lahkus 55 aastasena.

Jaan Pikk: Truudus tsaarile ja ustavus impeeriumile

Minu emapoolne vanaisa Jaan Pikk pidas tsaari-Venemaad edukaks, õiglaseks ja kiiresti arenevaks liberaalseks riigiks, kus iga ettevõtlik, andekas inimene leidis omale koha eneseteostamiseks. Paraku tema õpingutete piirdus vaid kihelkonnakooliga, kuid ka sealt oli ta võtnud hea vene keele oskuse ja nutikuse ettevõtluseks. 1914nda aastal, so esimeses ilmasõjas pidas ta oma kohustuseks näidata truudust tsaarile ja ustavust impeeriumile. Andetute väejuhtide tõttu saadi Poola rindel häbiväärselt lüüa ja Jaan Pika teekond haavatuna tõi ta Antslasse tagasi. Küll aga viis kohe ta teekond uuesti Venemaale, Toropetsi lähiste

Ptitsino mõisasse, kus ta oli aastaid nn mõisavalitseja, kust ta naases enne, kui sulgus Eesti-Vene piir. Mõisnik hindas Jaan Pikka väga kõrgelt ja pidas kõigis tähtsamates küsimustes temaga nõu. Bolshevistlike bandesid meenutas ta väga vastumeelselt ning lõpuks tekkinud ENSV-d pidas ta punaterrori ebardiks, väärsünnituseks.

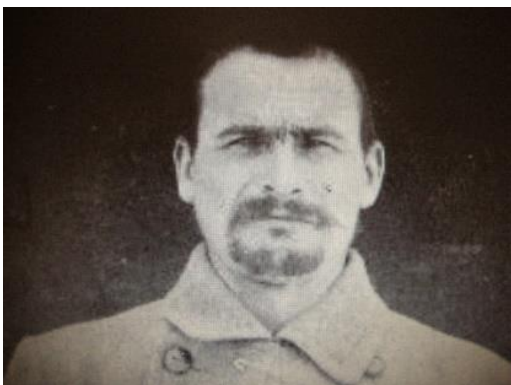

Minna Pormeister-Pikk: **murede kiuste rõõm järglastest**

Väga suur roll pere kasvu ja kooshoidmisel kuulub emale, et sirguksid täiseani terved ja tugevad lapsed. Minnal oli Jaaniga üheksa last ning nad nägid ka oma 22 lapselast. Need olid aastad, mil eestlaste arv Eesti oli juba 1 000 000 inimest (1939). Paraku samal ajal Raudseppade sugulusliinis võis märgata laste suurt suremust ja vähest juurdekasvu. Erandiks võib pidada Richardi perekonda. Jaani ja Minna peres palju ei kurdetud oma raskuste üle, kuid alati tunti rõõmu laste ja lastelaste edusammude üle. Minna ja Jaan on maetud Kraavi kalmistule Antslas.

Gustav Raudsepp: **Õnnistatud vaimsus**

Kirik nõuab enesepiiranguid, andlikkust ja pühendumist, kuid vastutasuks annab tasakaalustatud elu, rahulolu ja vaimsuse. Urvaste kiriku keskkond ja aura löid Gustav Raudsepale vaimse baasi, mis võimaldas riimida omi mõtteid ja visandada kohalikke pärimusi. Piisab vaid mõnest luuletusest (nt Keretü, Püha jõe palve, Isatalu), et saada aimu vanaisa mõtisklustest ja väärtustest. Pereringis räägiti ka Marie Heibergi isiklikust mõjust Gustavile. Paraku elumuresid taluperemehena oli tal rohkem kui küllalt ja ega me neid praegu suudagi lahti mõtestada. Ega me praegugi tema vabasurma tõelisi põhjusi tea (maovähk, arenev meelegaigus, võlad?).

total rõõks tu sojeli jutta Karjasoo kak alkutast. Vüruse on liige pannaud tema peajopeeg Vambela Raudsepp Luutivers elisika meenuhata põhjel.

Karjasoo kaksikud

Annusandideid igapäev elades Karja jõe praeguse Linnuäär ja Händle küla põhle ja soost. Niiid arid soost lohas jona nimiga Karjasoo. Nüürotoas teadis rüüksid, et rüütarevõel lamanoosid ajad kooiab soostiparemat omagäruks kinnolus, maakalid ja ohleid, ni ei koba and ei taha meidürasid arid sõda. Mahud aisa paritõelid, lüksid higitreks ja völkasid ponal sojta. Nüü tõelid, et Karja jõeveina igapäev stakrid, oma lüksid lüksidid kaja.

Karja jõeveina aisaad küü lauldas soost, Vüruse ja Vihra. Karjasoo lüksidid lüksidid, küü lüksidid ponal lüksidid meelõvaki kooilõvaki. Vüruse lüksidid, küü soostiparemat rüütarevõel lüksidid. Nüü soostiparemat rüütarevõel lüksidid. Nüü soostiparemat rüütarevõel lüksidid. Nüü soostiparemat rüütarevõel lüksidid.

Karjasoo soostiparemat rüütarevõel lüksidid. Nüü soostiparemat rüütarevõel lüksidid. Nüü soostiparemat rüütarevõel lüksidid. Nüü soostiparemat rüütarevõel lüksidid.

Kärjala valla taluperemehes ja kodukoolona GUSTAV KAUDSEPP (1882-1935) oli sur Fr. R. Kretnwoldi õuetojo. Ta kogus kodukohaga (Vürumaa, Kärjala valla) seotud jutta ja muisteadisid. Tägi mõttesõnuveid ülestõhvaadud ja rõõksid kogutud jutta kooilõvaki oma kooilõvaki Luutivers talus. 1920ndatel oost

Kadri Kingu-Raudsepp: **Kodu peab kasvama!**

Kadri Raudsepp (minu isapoolne vanaema) tuli Võrumaale Lustivere tallu perenaiseks Viljandimaalt Paistu kihelkonnast Kingu talust. Peretütrena olid tal omad kindlad arusaamad: tööd ei narrita, kodu peab kasvama, mulk ei kerja jt. Temalt jäid Lustivere tallu mitmed ütlused: „Tööst tunned tegijat, kaagutusest munejat kana“, „Tahad sulast sundida, anna iseendale piitsa“ „Võõra silm toob vargad tallu“ jt. Talle antud kuue eluaasta jooksul jõudis ta talus palju ära teha ja oma põhimõtteid ellu viia, kuid paraku saatuse teed (surm sünnitusel) viisid ta väga vara Osula kalmistule. Külas meenutati teda palju aastaid veel kui üht eeskujulikku taluperenaist, kes kunagi polnud tegevusetu, ei virisenud, ega rääkinud teisi taga. Ja tema ajal Lustivere kodu kasvas jõudsalt.

Richard Raudsepp: **Pääsemine võõrvõimuritest küüditajate küüsis**

Oma isalt Richard Raudsepalt kuulsin järgneva loo, mille ka lühidalt kirja panin. Ajal, mil algas Vene-Saksa sõda (juuni 1941), siis esimestel päevadel ei juhtunud midagi, töötati nagu rahuajal kaevandustes (Kohtla-Järvel) edasi. Siis aga toimusid väga kiired muutused, sest Saksa front lähenes jõudsalt iga nädalaga. Vene okupatsioonivõimudel oli aga vaja Eestist kahuriliha ja töökäsi. Nii käsutati ka Richard kui sundmobiliseeritu vagunisse ja algas sõit Leningradi suunas. Juhtus aga nii, et enne Narvat sai eshelon otsetabamuse Saksa lennukilt ning katastroof peatas edasiliikumise. Keegi hetkekski ei arutlenud enam, mida edasi teha. Ka minu isa, ehkki oli saanud tugeva põrutuse, põgenes paljude kaaslastega metsa. Nendest ühtegi edaspidi isa enam ei kohanud. Algas tema pikk jalgsitee Narva lähistelt Võrumaale oma koju. Teekond oli ohtlik, sest moodustatud hävituspataljonid jälgisid teraselt igat linna, külla ja isikut. Nn kahtlased isikud lausa lasti maha kohapeal. Ta suutis vältida kõiki ohte ning 3-4 päeva möödudes, kurnatuna, näljas ja surmani väsinuna jõudis oma kodutallu. Edaspidi töötas isa raudteelasena aastakümneid Sõmerpalus ja Antslas. Peres kasvas viis last.

Liidia-Adeele Raudsepp: viie lapse ema

Tänu oma andekusele ja töökusele kasvas mu ema Liidia-Adeele Raudsepp üles, täisikka, viis last, ta nägi oma eluajal ära kolmeteist lapselast, isegi lapselapselapsi. Oskas kõike seda väärtustada ning tundis rahulolu möödanikust. Aga need olid ju sõja- ja pealesõja aastad, kus raskused ja mured hakkasid ületama normaalse inimese taluvuspiire. Polnud talutööd, mida mu ema ei osanud, so alates kanga kudumisest kuni loomade eest hoolitsemiseni või kokakunstini. Oma vanaema Evalt oli ta pärinud ütlused: „Virkus vaese varandus, tarkus tee näitaja“, „Kadedus ja kavalus on vanakurja õnnistus“ jt. Ta on maetud Antsla Metsakalmistule.

Albert Raudsepp: stalinismiaja vang Vorkutas

Albert Raudsepp (vasakul) sundmobiliseeriti Punaarmeesse, millele aga järgnes aastaid kestnud orjatöö stalinlikus koonduslaagris Vorkutas.

Ühtegi toonast KGB koostatud dokumenti pole võimalik usaldada, mistõttu ega me tõelisi põhjusi teagi, miks Albert Raudsepp (Gustavi poeg), kes 1944ndal aastal oli sundmobiliseeritud Punaarmeesse vangistati ja pikaks ajaks Vorkuta vangilaagrisse saadeti. Muide, toona oli stalinistlikes koonduslaagrites oma 20 miljonit vangi, kellele KGB peksu läbi oli süüdistuse esitanud. Neid õudusi, mis tal tuli ligikaudu kümne aasta jooksul üle elada pole paraku kellegi poolt kirja pandud ja ega ta ka ise neid meenutada soovinudki. Peale vabanemist elas Linnamäel, kasvas üles viis last ning on maetud Osula kalmistule.

Agnessa Rütli-Raudsepp: **1943.aasta sundevakuatsioon Pihkvamaalt Eestisse**

Järgnevalt minu abikaasalt Agnessa Raudsepalt sõjaaegsed mälestused, mis küll pärinevad tema emalt Lindalt. „Elasime toona Polna rajoonis, kust evakueeriti Eestisse 29 perekonda, sh perekonnad Pütsepad, Kullid ja Rütliid. Koguneti Seredkasse ja sealt lodjaga Võõpsusse, kusjuures kaasa lubati võtta hobused, lehmad jt kariloomad ning vili, riided ja toit 14.-ks päevaks. Esimene peatus oli Rāpinas ja sealt algas teekond Kooraste valda, kus meid majutati ning jäimegi sinna elama aastateks. Meie pere paigutati Madise tallu, mis asus Karste lähistel, kuid hiljem kolisime Koorastesse Kusto tallu. Side Koorastega on olnud püsiv ja seepärast mul paluti avada mälestuskivi Kooraste 1511, kui asula vanimal põliselanikul“.

Vambola Raudsepp: **Teaduse tippteravikus**

Kui olin Tartu Ülikooli poolt suunatud doktorandina kaitsnud doktoriväitekirja Peterburi Rahanduse ja Majanduse Ülikoolis (tol ajal Leningradi Finantsmajanduse Instituudis), siis peale kinnituse saamist Kõrgemast Atestatsioonikomisjonilt (KAK) koopteeriti mind sinna doktoriväitekirjade kaitsmisnõukogusse, kus olin aastatel 1985-1991), seega ligikaudu kuus aastat. Toona oli see meie eriteaduse tippase, sest kaitsiti doktoritöid meilt ja mujalt. Sagedased olid väliskülalised, mul endal tuli teha mitmeid oponeerimisi. Eriti tugevad olid arutelud teadusfilosoofia/metodoloogia valdkonnas. Minule tähendasid need aastad püsimist oma teadusharu absoluutses tipus. Emeriteerusin aastal 2007, mil olin Tartu Ülikoolis töötanud ligikaudu 39 aastat.

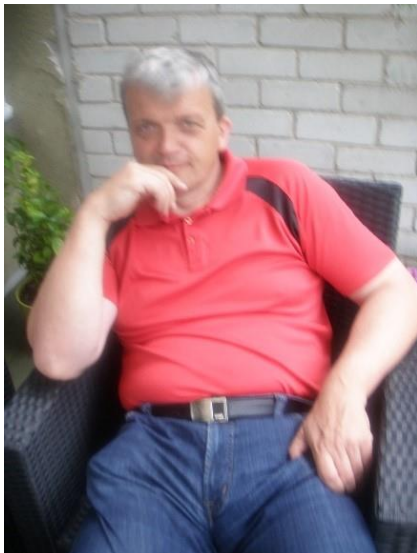
Margus Raudsepp: Sundmobiliseeritud eestlane okupatsiooniväes Afganistanis

1979nda aasta lõpuks kujunes olukord, kus Nõukogude Liit vajab kiiret võidukat sõda. Ohverriigiks valiti Afganistan. Aga sõda vajab kahuriliha, seda tundus olevat suures impeeriumis küllaga. Sõda aga venis ja nii sundmobiliseeriti 1980ndate teisel poolel sõtta Antsla poiss Margus Raudsepp (fotol vasakul; minu venna Kalevi poeg). Ta tuli tagasi, isegi haavata ei saanud, kuid läbielatu sõjas jättis oma pitseri laastatud vaimse tervise näol kogu tema eelolevaks eluks. Lõpetanud Antsla Keskkooli ning elab enda poolt renoveeritud vanaisa majas.

Peeter Raudsepp: **Ornitoloogia – meeldiva seostamine kasulikuga**

On eksootiline seik, kui keegi Raudseppade sugupuus oma põhikutse kõrval on hoopis ornitoloog. Peeter Raudsepp seda on ja väga edukalt, olles ka Eesti ornitoloogiaühingu Nõukogu liige. Peeter Raudsepp, Erik Raudsepa isa on lõpetanud Tartu Ülikooli ning töötanud mitmetel juhtivatel ametikohtadel (vt teatmeteosed).

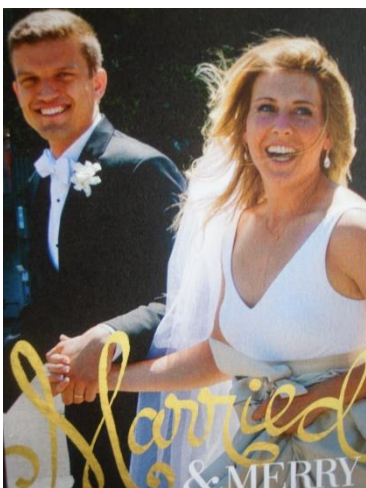
Mart Raudsepp: **Eesti talutraditsioonid eliitkultuuri osana**

Einar Laigna on ütelnud: „Talupojakultuur on võrdne eliitkultuuriga, sest talupoeg elab kooskõlas loodusega. See, mida ma taunin, on massikultuur“. Modernse ühiskonna talu toimib kaasaegses materiaalses keskkonnas, teabe- ja kultuuriväljas. Sellepärast antaksegi nii kõrge hinnang tänapäeva talupojale. Hinnang Mardile (minu venna Einart Raudsepa poeg) kui künnimeistrile on antud nii riiklikul, kui ka kohalikul tasandil.

Erik Raudsepp: **Maailmakodanikuna modernses infoväljas**

Tänapäeva liiklemisvõimalused ja avatud infoväli muudavad noored edasipüüdlikud inimesed nii või teisiti maailmakodanikeks, kelle töö, elukoht pere võib olla näiteks ükskõik millises maailma paigas, kuid juured ja side Eestiga on väga tihe ja jäädav. Sellist rolli momendil täidab Erik Raudsepp (minu poja Peetri poeg), kelle elukoht on USA-s. Pilk möödanikku: ta on lõpetanud Tartu Ülikooli, olnud selle üliõpilasesinduse esimees, senati ja nõukogu liige ning olnud tegev ka muudes üliõpilasorganisatsioonides.

